

ΔΗΜΟΦΩΣΝ

ΕΤΟΣ 20ο | ΤΕΥΧΟΣ **91** | ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2019

ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Σύλλογος Ποιοτικής & Πολιτιστικής
Αναβάθμισης Δυτικής Αττικής
“Ο ΔΗΜΟΦΩΝ”
ΕΚΔΟΤΗΣ
Παναγιώτης Δημητρουλης
(Κιν.: 6977.781.753)
ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΜΕΛΩΝ/ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ
Κοροπούλης Βασίλης
Κοροβέση Ελένη
Παπαϊωάννου Παναγιώτης
ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ
Λαϊνάς Παναγιώτης -
Μποχάρτζας Γεώργιος
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
Κωνσταντίνα Πέππα
Τηλ./Fax: 210.55.58.291
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
Μήτσου - Τσιάμη Κατερίνα
Πτυχ. Τεχνολόγος Γραφικών Τεχνών

Ταχυδρομική Διεύθυνση
28ης Οκτωβρίου 3, 196 00
Μάνδρα Αττικής
Τηλ.: 6977.781.753
www.dimofon.gr
e-mail: info@dimofon.gr

Ο “ΔΗΜΟΦΩΝ” ανταλάσσεται με
όλα τα έντυπα πολιτιστικού περιεχομένου.

Τα επώνυμα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις εκείνων
που τα υπογράφουν.
Επιτρέπεται η τιμηματική ή ολική αναδημοσίευση
άρθρων, υπό την προϋπόθεση ότι θα αναγράφεται η
πηγή τους.
Η ύλη για το τεύχος “έκλεισε” στις 20/12/2019.

ΕΤΟΣ 20ο
ΤΕΥΧΟΣ 91

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2019

Αναζητώντας τον Χριστό στις Γραφές

Του αρχιμ. Ιακώβου Κανάκη

T

ον Χριστό τον γνωρίζουμε από την Παλαιά Διαθήκη. Είναι «προαιώνιος», «συνάναρχος» με τον Θεό Πατέρα. Θα δούμε πώς αυτό οι ερμηνευτές της Βίβλου και κυρίως οι Πατέρες της Εκκλησίας το «συναμβάνοντας» στους λόγους τους και τα κείμενά τους.

Ξεκινώντας από την δημιουργία του κόσμου και του ανθρώπου, ή Γένεση, το πρώτο βιβλίο της Αγίας Γραφής, αναφέρει ότι ο άνθρωπος δημιουργήθηκε «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν Θεού». Και εδώ τίθεται το πρώτο ερώτημα. Με ποιο τρόπο είναι «κατ εικόνα του Θεού» ο άνθρωπος, αφού έχει σώμα, ενώ ο Θεός είναι ασώματος; Ο άνθρωπος δημιουργήθηκε κατ' εικόνα του Υιού του που επρόκειτο να ενανθρωπήσει. Η Σάρκωσή του ήταν στο σχέδιό του. Ο Θεός ήθελε την ένωσή του με τον Ανθρώπο, ήθελε μια ιδιαίτερη σχέση μαζί του, όπως το έδειξε από την αρχή, αφού όλα «είπε και ἐγιναν», ενώ για τον άνθρωπο τον «έπλασε» και στην συνέχει τον φίλησε, «ενεφύσησε» στο πρόσωπό του, δίνοντάς του ψυχή ζωσα. Άρα ο Χριστός συνυπήρχε πάντοτε και ήταν συνδημιουργός του σύμπαντος κόσμου.

Η αγάπη και μέριμνα του Θεού γίνεται εμφανής, και δεν έπαιψε όταν ο άνθρωπος «έπεσε» (Γεν.3,15). Είναι ή υπόσχεσή Του, προς τον Διάβολο, ότι θα γεννηθεί κάποιος, που θα του συντρίψει το κεφάλι. Ο διάβολος γνωρίζει αυτόν το λόγο από τότε και πάντα «ανησυχούσε», με την ταυτότητα αυτού του προσώπου. Η «αγωνία» του θα αυξηθεί, έτι περαιτέρω, όταν τον 8ο αιώνα π. Χ. ο προφήτης Ησαΐας, συμπληρώνοντας αυτήν την θεϊκή υπόσχεση, θα πει, ότι αυτός που θα του δώσει το καίριο χτύπημα, θα είναι ο υιός μιας παρθένου γυναίκας (Ησ.7,14). Στην επιστημονική έρευνα πολλοί αμφισβήτησαν και αμφισβήτησαν την χριστολογική αυτή προσέγγιση, δεν είναι όμως λίγοι και όσοι ταυτίζουν την γυναίκα αυτή με την Παρθένο Μαρία. Υπάρχουν βέβαια και άλλες πολλές προφητείες, που αφορούν σε χαρακτηριστικά του Χριστού στην Παλαιά Διαθήκη, όπου φανερώνεται ότι αυτός θα είναι ο καθαρότερης του αρχαίακου, της φθιοράς και του θανάτου. Για παράδειγμα ο προφήτης Ζαχαρίας, μίλησε για την είσοδο του Χριστού στα Ιεροσόλυμα καθήμενος «επί πόλου όνον» (Ζαχ.9,9), περί του πάθος του ο Ησαΐας μιλά σαν να βρίσκεται κάτω από τον Σταυρό του, στα γνωστά άσματα του Δούλου (Ησ.52,13-53,12), και τόσα άλλα.

Αυτό που γνωρίζουμε είναι, ότι ο Χριστός «εμφανιζόταν» συχνά στην Παλαιά Διαθήκη με την μορφή του «Αγγέλου των Κυρίου». Όπου στην Παλαιά Διαθήκη διαβάζουμε περί «Αγγέλου Κυρίου», ή «Μεγάλης βουλής Αγγελος», πρόκειται για την παρουσία του Ασαρκού ακόμα Ιησού Χριστού. Αυτήν την αλήθεια κατέγραψε ο π. Ιωάννης Ρωμανίδης, εκφράζοντας βέβαια την Πατερική παραδοσή μας. Από τα

πολλά παραδείγματα περί του θέματος αυτού, θα αναφέρω μόνο την θυσία του Αβραάμ. Συγκινεί πολύ η Βιβλική διήγηση, κατά την οποία, ο Αβραάμ ανεβαίνει στο βουνό για να θυσιάσει τον υιό του. Στην διαδρομή το μικρό παιδί, ο Ισαάκ (σημαίνει το παιδί της χαράς), ρωτά τον πατέρα του, πού είναι αυτό που θα θυσιάσουν, αφού όλα τα σχετικά με την θυσία υπήρχαν, εκτός από το θυσιαζόμενο ζώο. Ο Αβραάμ με σιγουριά απαντά στο παιδί του, ότι ο Θεός θα φροντίσει γι' αυτό. Όταν φθάνουν στο σημείο της θυσίας και υψώνει το χέρι του με τό μαχαίρι ο Αβραάμ ακούει μια φωνή από τον «Άγγελο Κυρίου» που του λέει: «Μην επιβάλλεις την χείρα σου επί το παιδίον.....τώρα γνωρίσα ότι φοβάσαι τον Θεό, επειδή δεν λυπήθηκες τον αγαπητό σου υιό για Μένα» (Γεν. 22,13). Γίνεται φανερό λοιπόν ότι δεν πρόκειται για κτιστό άγγελο, αλλά για τον Υιό του Θεού. Το παραδειγματικό της θυσίας αυτής σαφώς προτυπώνει την θυσία του Χριστού.

Είναι συγκλονιστική και σχετική η ομιλία του Ιερού Χρυσοστόμου, σχετικά με τον έργο του Χριστού. Αναφέρεται στον προφήτη Ηλία, τον μεγάλο αυτό προφήτη, που ο λόγος του και η ζωή τους ήταν πραγματική φωτιά. Αδιαπραγμάτευτος με την αμαρτία και όσους την υπηρετούσαν. Να μην βρέξει «διατάξει» τον Θεό για τρεισήμιστη έτη, για να συνετιστεί ο λαός. Ο Θεός βέβαια του στέλνει παραδείγματα για τον μαλακώσει. Το παραδειγματικό με την χήρα γυναίκα είναι χαρακτηριστικό. Ανομβρία και άρα ξηρασία, αρρώστια και θανατικό παντού. Και όμως ασυγκίνητος και αυστηρός ο Προφήτης. Υφίσταται και αυτός την πείνα, γι' αυτό και πηγαίνει, πιο μακριά, στο σπίτι μιας φτωχής και χήρας γυναίκας. Η ασκητική μορφή του σίγουρα την εκπλήσσει. Κάνε μου κάτι να φάω, λέει ο προφήτης. Έχω λίγο αλεύρι, να κάνω μια πίτα για το παιδί μου και μετά θα πεθάνουμε, απαντά εκείνη. Ωστόσο ετοιμάζει στον Προφήτη το ζυμωτό ψωμί. Το παιδί όμως πεθαίνει από ασιτία. Και όμως δεν μαλακώνει και πάλι. Ανασταίνει το παιδί και αναχωρεί, σημείο ότι ο Θεός τον ευλογεί γιατί βλέπει βαθύτερα τα κίνητρά του. Χρειάζεται όμως Κάποιος να έρθει και να πάρει επάνω του κάθε βάρος και κάθε αμαρτία. Ο Χριστός θα είναι αυτός που βιάζεται πότε να σαρκωθεί και να κατέβει στον κόσμο. Προφήτη του Θεού, έλα επάνω στον ουρανό, λέει ο Ιερός Χρυσόστομος, εσύ δεν είσαι για τους ανθρώπους, είσαι για να ζεις ως άγγελος ασώματος. Και ο κόσμος τι θα γίνει; Στον κόσμο θα κατέβω εγώ λέει ο

Χριστός. Εγώ θα σκύψω τα επιδέσω τα σπασμένα καλάμια, θα ζίξει λάδι στα τρεμάμενα λυχνάρια, τους ανθρώπους δηλαδή με τα τόσα προβλήματα και δυσκολίες. Δεν θα λειτουργήσω όπως κάνουν οι αρχιερείς του Ισραήλ, που σε έναν τράγο φόρτωναν δήθεν τα αμαρτήματα του λαού, αλλά θα πάρω επάνω μου το βάρος όλων των ανθρώπων, εκούσια, θεληματικά. Θα θυσιαστώ για τους ανθρώπους, από τον πρώτο μέχρι τον έσχατο. Αυτό εορτάζουμε και πανηγυρίζουμε τα Χριστούγεννα, ότι ο Θεός εκουσίως αναλαμβάνει το βάρος όλων και έτσι κατά τον Απόστολο «το αίμα Ιησού Χριστού καθαρίσει ημάς από πάσης αμαρτίας» (Α'Ιωαν.1,17).

Ο Χριστός χθες και σήμερον ο Αυτός και εις τους αιώνας. Και στην Παλαιά Διαθήκη εμφανίζεται λοιπόν, ως αύρα λεπτή, αλλά και στην Καινή Διαθήκη, «εν σώματι». Οι μαθητές το πιστοποιούν με βεβαιότητα, με τα μάτια μας τον είδαμε ομολογούν, με τα χέρια μας τον ψηλαφίσαμε.

Αυτός ο ίδιος Χριστός υπάρχει και σήμερα και ζητά και κρούει και παρακαλεί να ανταποκριθούμε στο κάλεσμά του. Κατά τον Προφήτη ζητά την καρδιά μας, δεν έχει ανάγκη από καμία θυσία. Αυτό είναι το πολύτιμο δώρο και προσφορά σε Εκείνον. Οι Ουρανοί του έδωσαν τον αστέρα, η γη το σπήλαιο, οι άγγελοι τον ύμνο, εμείς του προσφέραμε την Παναγία και ο καθένας του προσφέρει την ύπαρξή του.

Η καρπάνα Χριστούγεννα χιτώνει
και μου φερώνει θην φυχή
κι ανοίγει τη γαλανία μου και
σκορπάει δυριάμα και προσευχή.
Άριες αράπτες θρισευχογημένες,
που θες καρδιές υφάνετε παρδένες,
θεων πρώτων, θεων αρχαίων χριστιανών,
σ' όνειρο το Ιρανό θεων ουρανών.
Άραπτες, ω! φανείτε πάχι εμπρός
μου, αυγές θης πίσης,
χρυσαυρές θου κόσμου,
κι ας έλεπει με το μάργο σας το φως.
Ο άνδρωπος θεων άνδρωπο, αδερφός!

K. Παλαμάς

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου "Ο Δημοφών"
& η Συντακτική Ομάδα του περιοδικού
εύχονται οιλόψυχα στους αναγνώστες,
τους φίλους & τα μέλη του

Χρόνια Πολλά,
Ψηλές, Συλοχισμένο δε Δημιουργικό
το 2020!

Η αφηγηματική αξιοποίηση της φύσης στα έργα “Η ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΓΟΡΓΟΝΑ”, “Η ΔΑΣΚΑΛΑ ΜΕ ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΜΑΤΙΑ” και “ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΑΛΠΑΡΙΣΜΑ”

(1969-2019: Αφιέρωμα στο ΣΤΡΑΤΗ ΜΥΡΙΒΗΛΗ, για τα 50 χρόνια από το θάνατό του)

Ελένη Α. Ηλία

Πολλά έχουν γραφτεί για τον πρωταρχικό ρόλο του φυσικού χώρου, του τοπίου στο έργο του Μυριβήλη. Ανεξάντλητη πηγή του συγγραφέα θεωρείται η βαθιά, ερωτική, πλήρης επαφή του, ο αράγιστος, βαθιά ριζωμένος σύνδεσμός του με τη γη του (Αντρέα Καραντώνη, Από τον Σολωμό ως τον Μυριβήλη, Εστία, σ. 234). Ο Μυριβήλης είναι φλογερός εραστής του λεσβιακού τοπίου, που το επέβαλλε και το διαπλάτυνε ώστε να γίνει εθνικό (Μ. Ν. Τσιάμη, Μορφές του Αιγαίου, Αθήνα, 1973, σ. 59). Στο μυθιστόρημα Η Παναγιά η Γοργόνα θριαμβευτής, πρωταγωνιστής είναι η φύση, η αιώνια ελληνική (Τατιάνας Σταύρου, Τετράδια Μνήμης, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Αθήνα 1982, σ. 20). Εδώ «οργιάζει» η περιγραφή τοπίων. Ο καθημερινός αγώνας του συνόλου με τη θάλασσα και με την ελιά δικαιώνει το μυθιστόρημα (Απόστολου Σακίνη, Πεζογράφοι του καιρού μας, Ινστ. Του Βιβλίου Μ. Καρδαμίτσα, Αθήνα, 1989, σ. 67). Πρόκειται για μια εξαίρετη θαλασσινή και ψαράδικη συμφωνία (Α. Καραντώνη, ό. π.) Άλλα και στο έργο Η Δασκάλα με τα χρυσά μάτια ο Μυριβήλης έδωσε ολόκληρο το ντούς του, στεριά, θάλασσα, βλάστηση, χωριό. Οι συζητήσεις στα επαρχιακά, παραθαλάσσια καφενεία, οι εκδρομές, το κολύμπι, το ψάρεμα και το κυνήγι και οι περίπατοι στα εξοχικά τοπία του νησιού κυριαρχούν εδώ (ό. π.)

Ας ξεκινήσουμε με τα δύο μυθιστόρημα. Στην Δασκάλα με τα χρυσά μάτια παρουσιάζεται ο ερωτικός δεσμός του Λεωνή με τη Σαπφώ, χήρα του φίλου και συμπολεμιστή του Βρανά. Στην Παναγιά τη Γοργόνα παρακολουθούμε την ερωτική έλξη που ασκεί η έφηβη Σμαραγδή στο σύνολο των νηών. Συχνά, όπως θα δούμε, ο συγγραφέας συνδέει ή εμπλέκει με ποικίλους τρόπους στην περιγραφή των δύο κύριων πρωίδων, Σαπφώς και Σμαραγδής, το άμεσο φυσικό περιβάλλον τους. Άλλοτε διάφορα φυσικά στοιχεία και αντικείμενα χρησιμοποιούνται σε παρομοιώσεις για την περιγραφή των αφηγηματικών προσώπων και των ερωτικών συναισθημάτων τους. Από το φυσικό κόσμο προέρχονται ειδικότερα οι ενδείξεις για την αναγνώριση από τον αναγνώστη τέτοιων συναισθημάτων. Επιπλέον, η φύση εμφανίζεται ως η δρώσα δύναμη, που υπαγορεύει και καθορίζει την ίδια την ερωτική στάση των νηών. Άλλωστε, στις αναφορές για τη σχέση των προσώπων του έργου με την ίδια τη φύση κυριαρχούν εκφράσεις που της προσδίδουν ερωτικό τόνο και διάσταση. Για παράδειγμα, παραθέτουμε το απόσπασμα από τη «Δασκάλα με τα χρυσά μάτια», που αναφέρεται στο πρώτο θαλασσινό μπάνιο του Λεωνή ύστερα από τη μακρόχρονη θητεία του στο μικρασιατικό μέτωπο και φανερώνει την ευεργετική επίδραση της θάλασσας στον ψυχισμό του: «Έπαιζε με τη θάλασσα σα με μια γυναίκα. Τη κάιδευε, την προκαλούσε, την παιδευε. Κυλιόταν πάνω της σαν πάνω σ' ένα πελώριο ζο, σπαργωμένο από ακατέλυτα νιάτα. Την έσπρωκε με τους γερούς ώμους του, που να του γλείφει τις πλάτες, να ξεκελά μπροστά από τα λαιμά του και να του μουρμουρίζει πίσω από τ' αυτά...» Και πιο κάτω: «Η νωθρή κίνηση του χλιού νερού του 'δινε την εντύπωση των γυναίκειων λαγόνων, σαν τις κυβερνά ο δημιουργικός ρυθμός». Τη «θαλασσολαγνεία» -όπως αποκαλείται η ερωτική απόλαυση που προσφέρει στο Λεωνή η θάλασσα- ο ίδιος τη διακρίνει και στη Σαπφώ, που κολυμπά δίπλα του. Ωστόσο, η ίδια ιδιότητα αποδίδεται και στη Σμαραγδή από το μυθιστόρημα «Η Παναγιά η Γοργόνα». Η ερωτική σχέση της πρωίδας με το θαλασσινό νερό την αποδεσμεύει από τη σκληρή καθημερινότητα. Και είναι αξιοσημείωτο πως αυτήν την αίσθηση της απόλυτης ελευθερίας που μόνο το κολύμπι προσφέρει, η Σμαραγδή τη θεωρεί ό, τι πολυτιμότερο στη ζωή της: «Άλλες φορές πάλι, σαν έβλεπε τη θάλασσα αδειανί από καϊκια, τραβούσε με τη βάρκα σ' ανοιχτά. Εκεί ένιωθε τη λευτεριά της απόλυτη, να την κατέχει από την κορφή ως τα νύχια σαν ένα αξετίμητο προνόμιο. Γδυνόταν ανάμεσα ουρανού και θάλασσας

και ππδούσε κατακέφαλα μ' ένα σύγκρου πνονής που την τρέλαινε. Αυτή τη χαρά, τη σκεδόν άγρια, της τη χάριζε μονάχα το ψυχρό μπάτσισμα που έδινε το νερό σ' ολάκερη την ύπαρξή της. Ένιωθε τότες μέσα την αληθινή, τη γεμάτη ζωή, σα να μισσοζούσε όλες τις άλλες ώρες που περνούσε έξω στη στεριά». Εκτός δε από τους «πδονικούς σπασμούς» που προξενεί στη Σμαραγδή η θάλασσα, ο αφηγητής αναφέρεται και στο ερωτικό άγγιγμα του μπάτη πάνω στο φόρεμα της Σαπφώς.

Για να αποδοθεί λοιπόν η ερωτική σχέση των νηών με τη φύση, στον αφηγηματικό λόγο χρησιμοποιούνται, όπως είδαμε, οι κατάλληλες ερωτικές λέξεις. Ισχύει όμως και το αντίστροφο, δηλαδή ο αφηγητής χρησιμοποιεί το φυσικό κόσμο, προκειμένου να παρουσιάσει ερωτικά συναισθήματα και εντυπώσεις μεταξύ των νηών. Το γέλιο της Σαπφώς παρομοιάζεται με λιτρίδια που κυλούν παρασυρμένα από το κύμα ενώ το πρόσωπο της Σμαραγδής με μαγικό τριανταφυλλί λουλούδι και τα μάτια της με «πυροφάνια του ήλιου». Όσο για τον έρωτα της τελευταίας για το νεκρό Λάμπη, αφού ανακαλύπτει η ίδια ότι πνίγηκε λόγω του απελπισμένου έρωτά του για εκείνη, ο αφηγητής τον χαρακτηρίζει «αστροπελέκι» που φώτισε και ταυτόχρονα έκαψε την πρωίδα. Τον ίδιο έρωτα τον παρομοιάζει

επίσης με εντυπωσιακό φυτό που άπλωσε γιγάντια κλαδιά στη θλιψμένη ψυχή της.

Για να περιγραφεί η ευεργετική επίδραση που είχε για το Λεωνίδη ο έρωτας που ένιωσε για τη Σαπφώ, ύστερα από τον πόνο, την αθλιότητα και το θάνατο που βίωσε στον πόλεμο, ο αφηγητής αποκαλεί το αίσθημά του «λουλούδι της ζωής» και αλλού «μυθικό άνθος που φύτρωσε στην στεγνή ψυχή του». Άλλα και για τη Σαπφώ η παρουσία του Λεωνίδη υπήρξε εξίσου λυτρωτική. Η ψυχική της διάθεσην μετά από τη γνωριμία τους παρομοιάζεται με τη «νεογέννητη, πολύχρωμη, ανοιξιάτικη και γεμάτη σπιθιβολίες πλάση» και ακόμη με «πηγή, λάλημα και φτεροκόπι».

Ο Λεωνίδης και η Σαπφώ, νεαρή κήρα του Βρανά, συμπολεμιστή και επιστήθιου φίλου του Λεωνίδη, διακατέχονται από το κοινό, βασανιστικό συναίσθημα της ενοχής για την αμοιβαία μεταξύ τους ερωτική έλξην. Όταν κατορθώνουν να το κατανικήσουν και να χαρούν τον έρωτά τους, επιλέγεται μια εικόνα από το φυσικό κόσμο που σηματοδοτεί τη μεταστροφή της στάσης τους. Πρόκειται για μια ομάδα αιχμαλωτισμένων καβουριών που είχαν μαζέψει οι δύο ήρωες στην εκδρομή τους και τα οποία όρμοσαν «ξελευτερωμένα» πίσω προς το ρέμα τους όταν τα δάκτυλα της Σαπφώς που τα κρατούσε, καλάρωσαν κατά την ερωτική επαφή.

Η χρησιμοποίηση της φύσης στα δύο έργα δεν εξαντλείται σε συμβολισμούς και σχήματα λόγου που αποδίδουν το ερωτικό στοιχείο. Η παρουσία της είναι άμεση, συνεχής και ποικιλότροπη σε κάθε περιγραφή των αφηγηματικών προσώπων που έχει στόχο να αναδείξει τον ερωτισμό τους. Άλλωστε δεν θα μπορούσε να συμβαίνει διαφορετικά, καθώς ο άνθρωπος εμφανίζεται γενικότερα στα έργα του Μυριβίλην ως «εξάρτημα» της θάλασσας και της γης (Α. Καραντώνη, Πεζογράφοι και Πεζογραφήματα της γενιάς του '30, εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα, 1977, σ. 57), «μονάδα φυσική» που διαρκώς βρίσκεται σε αδιάσπαστη ανταπόκριση με τη φύση και πορεύεται με το νόμο της (Ι. Μ. Παναγιώτουλου, Τα πρόσωπα και τα κείμενα, τ. Β: Ανίσυχα χρόνια, Οι εκδόσεις των Φίλων, Αθήνα, 1980, σ. 52). Ο συγγραφέας συνδέει το φυσικό τοπίο με τη μορφή της Σαπφώς, καθώς ο Λεωνίδης παρατηρεί το σώμα, τα μαλλιά, τις κινήσεις, τη σπιγμή που η γυναίκα τού δείχνει τον ορίζοντα από το παράθυρό της. Σε άλλο σημείο που ο ήρωας εμφανίζεται να περπατά πίσω στην ακροθαλασσιά, η περιγραφή του τοπίου εναλλάσσεται με την περιγραφή της Σαπφώς, ώσπου τοπίο και ηρωίδα συνδέονται όταν εκείνη ανεβαίνει σε ένα βράχο, που «σα να 'γινε μονομιάς βάθρο αγάλματος». Η ίδια ταύτιση εμφανίζεται και σε άλλη περιγραφή της ηρωίδας, όπου η ρυθμική κίνησή της όπως κάνει βαρκάδα, εναρμονίζεται πλήρως με την κίνηση της θάλασσας. Το ηλιακό

φως και η θάλασσα που έρχονται σε επαφή με τα μαλλιά και το σώμα της κοπέλας, τονίζουν την ομορφιά της, με αποτέλεσμα να επιτείνεται ο ερωτικός θαυμασμός και πόθος του Λεωνίδη για εκείνη. Το πόσο έντονα αναδεικνύει το φυσικό περιβάλλον τη σωματική αρμονία και το σφρίγος της Σαπφώς, φανερώνεται από το γεγονός πως ακόμη και στα όνειρα του ήρωα η κοπέλα εμφανίζεται πάντα μέσα στο θαλάσσιο σκηνικό.

Η σύνδεση και ταύτιση της γενικής γυναικείας ομορφιάς και γοντείας με το θαλασσινό στοιχείο παρατηρείται και στην περίπτωση της Σμαραγδής. Όταν η ηρωίδα του έργου «Η Παναγιά η Γοργόνα» κολυμπά κάποια νύχτα που το φως του φεγγαριού είναι πολύ δυνατό, χωρίς να υποψιάζεται πως ο ερωτευμένος Λάμπης την παρακολουθεί, περιγράφεται ντυμένη με τη «ρευστή κι αγέρινη» φορεσιά της θάλασσας που η ουρά της, το κύμα που σκάει αφρίζοντας, φτάνει στην ακρογιαλιά. Το πρόσωπο και το σώμα της ηρωίδας, όποτε φωτίζονται από το φεγγάρι, προκαλούν ασυγκράτητο ερωτικό πάθος σε οποιονδήποτε την κοιτάζει. Αντίστοιχα, σε κάποια σκηνή που η Σμαραγδή εμφανίζεται να παρατηρεί εκστατική την ομορφιά του δειλινού, με του οποίου το χρώμα φωτίζεται το πρόσωπό της, ο νεαρός Μανώλης που βρίσκεται δίπλα της, αισθάνεται ακατανίκητη ερωτική έλξη. Ο ερωτευμένος με τη Σμαραγδή Αχιλλέας ανεβάζει κοκύλια από το βυθό, για να της τα χαρίσει. Όσο για το Λεωνίδη στο άλλο μυθιστόρημα, τα λουλούδια που συχνά μαζεύει για τη Σαπφώ, παρακινημένος από τον κρυφό έρωτά του για εκείνη, δεν

αποφασίζει να της τα προσφέρει παρά μόνο με το πρόσχημα όπι προορίζονται για τον τάφο του νεκρού φίλου του και συζύγου της. Ο φυσικός κόσμος συνιστά διέξοδο για τον μυστικά ερωτευμένο άντρα και στο αφηγηματικό σημείο όπου εμφανίζεται αντί να φιλήσει τα κείλη της Σαπφώς όπως θα επιθυμούσε, να δαγκώνει ένα αχλάδι εκεί ακριβώς όπου το έχει δαγκώσει προηγουμένων εκείνη.

Ας δούμε στο σημείο αυτό πώς τα «ερωτικά», όπως αποκαλούνται λεσβιακά τοπία (Η δασκάλα με τα χρυσά μάτια, σελ. 341, 342), όπου «ανασαίνει η αδάμαστη ερωτική πνοή», κατορθώνουν τελικά να κάμψουν τους δισταγμούς και τις αναστολές του ερωτευμένου ζευγαριού. Ενώ ο Λεωνής έχει αποφασίσει να φύγει από το Μεγαλοχώρι, για να μνη βλέπει πια τη γυναίκα, εφόσον του είναι αδύνατον να βρίσκεται πλέον κοντά της απλώς σαν «αδερφικό» φίλος, στην αποχαιρετιστήρια εκδρομή τους όλες του οι μεθοδεύσεις και οι προφυλάξεις αποβαίνουν τελικά άκαρπες. Το ειδυλλιακό τοπίο που απενίζουν από μια κορυφή, τους παροτρύνει να κινηθούν προς τα εκεί, παρά τις δυσκολίες και τον κίνδυνο που έχει η συγκεκριμένη πορεία. Ο Λεωνής αναγκάζεται να αγκαλιάσει τη Σαπφώ, για να την προστατέψει, καθώς κατεβαίνει από τον απόκρημνο βράχο. Αυτή τους η επαφή αποδεικνύεται καθοριστική. Στο συγκεκριμένο φυσικό πλαίσιο οι δύο νέοι αδυνατούν πλέον να αντισταθούν στα συναισθήματά τους, ξεπερνώντας τις αναστολές και τους φόβους που τους καταδυνάστευαν στους κλειστούς χώρους και στις διάφορες κοινωνικές δραστηριότητες.

Αναδείξαμε την αφηγηματική εμπλοκή του φυσικού κόσμου στην ερωτική διάθεση και δραστηριότητα των πρώων στα μυθιστορήματα Η Παναγία η Γοργόνα και Η Δασκάλα με τα χρυσά μάτια. Είδαμε το φυσικό στοιχείο να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη θετική έκβασην του έρωτα ανάμεσα στο Λεωνή και στη Σαπφώ. Αντιλαμβανόμαστε δε το μέγεθος της αφηγηματικής βαρύτητας της φύσης, αν αναλογιστούμε τη λυτρωτική επίδραση της ερωτικής επαφής τόσο στον άντρα, που δυναστεύεται από τις πρόσφατες τραγικές εμπειρίες του πολέμου, όσο και στη γυναίκα, η οποία είχε πολύ βασανιστεί από τον άντρα της και εξακολουθεί να υποφέρει εξαιτίας της αναπρορίας του παιδιού της. Η φύση είναι πάντα παρούσα σε κάθε περιγραφή της Σαπφώς και της Σμαραγδής, προσδίδοντάς τους ιδιαίτερη κάρη, λαμπρότητα και γοητεία, οπότε συμβάλλει αφηγηματικά στην ερωτική επιθυμία που οι δύο νηώδεις γενικότερα προκαλούν. Η φύση χρησιμοποιείται επίσης για την έκφραση από τους ήρωες αλλά και για το συμβολισμό κάθε ερωτικής διάθεσης, επιθυμίας ή πράξης. Η ίδια μάλιστα η σκέση των κυρίων πρώων με τη φύση είναι πρωταρχικά ερωτική.

Κατά συνέπεια το ερωτικό και το φυσικό στοιχείο στα δύο έργα του Μυριβήλη εμφανίζονται αλληλένδετα και η αφηγηματική λειτουργία της φύσης αποδεικνύεται πολυδιάστατη. Στο βασικό χαρακτηριστικό της αφηγηματογραφίας του Μυριβήλη κατά τον Καραντώνη, που είναι η έκφραση ενός αντικειμένου μέσα από πλήθος άλλων (ό. π., σ. 21), μπορεί ασφαλώς να ενταχθεί η ποικιλόμορφη αφηγηματική παρουσία της φύσης σε κάθε αναφορά του συγγραφέα στον έρωτα.

Ολοκληρώνουμε με το εξίσου διαχρονικό διήγημα του Μυριβήλη «Το Μεγάλο Σαλπάρισμα», της συλλογής Το Γαλάζιο Βιβλίο, που αναφέρεται στη στενή σκέση του κυρίου ήρωα με τη θάλασσα. Συγκεκριμένα, εδώ αποδίδεται το πάθος για τα ταξίδια ενός πλικιώμενου ναυτικού. Πρόκειται για πάθος που υπερβαίνει τη διάρκεια της επίγειας ζωής του, εφόσον εκφράζεται και κατά την τελετή της κηδείας του και την ταφή του. Οι μάταιες προσπάθειες του απόμακου ναυτικού να μεταπείσει με τα αφελή επιχειρήματά του τις αρμόδιες αρχές, που του απαγορεύουν να κυβερνήσει το πλοίο του, επειδή έχει μείνει μονόφθαλμος, τον καθιστούν ιδιαίτερα συμπαθή στον αναγνώστη. Καθώς ο ήρωας, ισχυριζόμενος ότι ο καθένας, προκειμένου να κοινάει με το ναυτικό κιάλι, κλείνει το ένα του μάτι, δεν κατορθώνει να εξασφαλίσει την πολυπόθητη άδεια, περνά πολλές ώρες στο δεμένο πλοίο του, μνη αντέχοντας να το αποχωριστεί ούτε να χρησιμοποιήσει μισθωτό καπετάνιο. Έτσι προκαλεί απορία αλλά και οίκτο στους γύρω του. Μετά τη ραγδαία επιδείνωση της υγείας του, ο δεσμός του με τη θάλασσα εξακολουθεί να εκδηλώνεται με την ίδια ένταση και σταθερότητα μέσα από ταξίδια που ονειρεύεται καθημερινά, αφού είναι χαρακτηριστικό της ανθρώπινης φύσης να επιθυμεί και να ελπίζει. Κορυφώνεται δε με την εικόνα του φέρετρου του, στο οποίο πάνω βρίσκεται

τοποθετημένη η γοργόνα που στόλιζε την πλώρη του κατεστραμμένου πλέον καικιού του. Αυτή η εικόνα του μεταφέρομενου φέρετρου στην οποία δεσπόζει η μορφή της Γοργόνας, κατά την επιθυμία του ήρωα, ερμηνεύεται από τον αφηγητή ως εκπλήρωση της κυρίαρχης στη ζωή του επιθυμίας να ξαναταξιδέψει:

“Ολα αυτά μοιάζανε πάλι σαλπάρισμα για ένα μεγάλο ταξίδι, ένα πρωτάκουστο ταξίδι σε μια θάλασσα αλλιώτικη, όμως κι αυτή γολάζα, κι αυτή άπατη. Πάντα μπροστά η γοργόνα της πλώρης. Κι ο καππα-Μανώλης εκεί. Στο πόστο του.”

Με αυτήν τη θαλασσογραφία, στην οποία ενώνονται η θάλασσα με τον ουρανό και ο φυσικός με το μεταφυσικό κόσμο κατά την «εκπλήρωση» του ανικανοπόιητου πάθους του ήρωα, ολοκληρώνουμε την αναφορά μας στην πολυδιάστατη σκέση ειδικότερα της θάλασσας με την ανθρώπινη ύπαρξη και στην πολλαπλότητα των αφηγηματικών λειτουργιών του θαλασσινού στοιχείου στο συγκεκριμένο διήγημα.

«Άφρον (συλλέκτη)...

ά πτοίμασας τίνι έσται;»

υμάστε την ευαγγελική παραβολή του άφρονος πλουσίου: Αν όχι, σας την θυμίζω επί τροχάδν: Κάποιος πλούσιος που τα χωράφια του απέδωσαν πλούσια παραγωγή, ανησυχούσε σκεπτόμενος πού θα φυλάξει τους καρπούς της σοδιάς του. "Είχε κάσει τον ύπνο του" μέχρι που βρήκε τη λύση: Αυτό θα κάνω, σκέφθηκε: Θα γκρεμίσω τις αποθήκες που έχω τώρα και θα κτίσω μεγαλύτερες, όπου θα συγκεντρώσω όλα τα αγαθά μου, αρκετά για χρόνια πολλά, οπότε και θα πω στον εαυτό μου: "Αναπάυου - φάγε - πίε - ευφραίνου!". Κι ενώ σκεφτόταν αυτά ή, ίσως, αφού είχε υλοποιήσει το σχέδιό του, άκουσε τη φωνή του Θεού: **"Ανόντε, αυτή τη νύχτα θα πεθάνεις. Όσα ετοίμασες και αποθησαύρισες τι θα γίνουν;"**

Οι περισσότεροι από εμάς, στις μέρες μας, δεν θεωρούμε τους εαυτούς μας πλούσιους. Νομίζω, όμως, ότι "άφρονες" θα πρέπει να μας θεωρούμε, εάν αντέχουμε το κοφτερό νυστέρι της αυτογνωσίας. Αναφέρομαι σε όλους μας, χωρίς εξαίρεση, ιδιαίτερα όμως στους συλλέκτες.

"Άφρον συλλέκτη", λοιπόν, "ά πτοίμασες τίνι έσται;"

Διαχρονικά έχουν υπάρξει **πάμπολλοι άνθρωποι που δημιούργησαν αξιοζήλευτες συλλογές**: έργων τέχνης, επίπλων, βιβλίων, γραμματοσήμων ή νομισμάτων κ.λπ.κ.λπ. [Ο κατάλογος των συλλογών είναι πραγματικά ατελείωτος...]. Εάν οι συλλογές τους παρέμειναν μέχρι τέλους "ιδιωτικές", στη συντριπτική τους πλειοψηφία κατέληξαν "στους πέντε ανέμους". Διαμερίστηκαν από αδιάφορους ή και άσκετους κληρονόμους, αφέθηκαν να καταστραφούν ή κατέληξαν σε κάποια παλαιοπωλεία ή παζάρια [Μια κυριακάτικη βόλτα στο Μοναστηράκι ή στην περιοχή Βοτανικού - Ελαιώνα θα σας πείσει περί αυτού...]

Θα μου πείτε, ίσως, ότι εάν ο δημιουργός τους έχει εγκαταλείψει τον μάταιο τούτο κόσμο, προφανώς δεν θα έχει, πλέον, την παραμικρή έγνοια για την τύχη της συλλογής του. Συμφωνώ, βεβαίως, μια μία παρατήρηση: **Δεν κάνει όλη η κοινωνία, εάν η προσπάθεια και το έργο κάποιων "παθιασμένων" συλλεκτών πηγαίνει, εν τέλει, "στον βρόντο"**: Υπό αυτό το πρίσμα δεν θα ήταν προτιμότερο να έχει μεριμνήσει ο ίδιος ο συλλέκτης για την (μετά θάνατον ή και νωρίτερα) τύχη της συλλογής του; Ας μην γελιόμαστε: Αυτή είναι η αγωνία των περισσοτέρων συλλεκτών με τους οποίους έχω συναντηθεί και συνομιλήσει.

Οι πλούσιοι "άφρονες" έχουν τη δυνατότητα, εκ των πραγμάτων, να το διακειριστούν σωστά: Έχοντας την οικονομική επιφάνεια, δημιουργούν ένα Ίδρυμα ή ένα Μουσείο, όπου η συλλογή τους "πάνει τόπο", προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Κλασσικό παράδειγμα: Η περίπτωση Μπενάκη και του ομώνυμου μουσείου. Πολύ πιο πρόσφατα

ή/και τρέχοντα παραδείγματα: Το Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή (στην Άνδρο και -πολύ πρόσφατα- στην Αθήνα), το Ίδρυμα Λασκαρίδη, το Ε.Λ.Ι.Α. του αξέχαστου Μάνου Χαριτάτου κ.λπ.

Άφρονες, λοιπόν, είμαστε, νομίζω, όλοι εμείς οι συλλέκτες που δεν έχουμε την οικονομική δυνατότητα να υλοποιήσουμε τα "μεγαλόπνοα" όνειρά μας. Κι όμως, αν το σκεφτόμασταν λίγο περισσότερο, θα μπορούσαμε να βρούμε λύσεις. Και μάλιστα όχι "μεσοβέζκες", δηλαδή της δωρεάς ή κληροδότησης σε ένα προϋπάρχον ίδρυμα ή μουσείο, που πιθανόν θα οδηγούσε στο "θάψιμο" της συλλογής σε κάποιες μεγάλες αποθήκες, όπου θα παρέμεναν ουσιαστικά άκροπτες... [Πολύ πρόσφατα πληροφορήθηκα ότι ένας γνωστός μου, καλός συλλέκτης, προθυμοποίησε να δωρίσει τις πλούσιες συλλογές του σε ένα ίδρυμα, αλλά γρήγορα συνειδητοποίησε ότι κατ' ουσίαν ενδιαφέρονταν μόνον για ένα μικρό μέρος μια συλλογής του, αφού τον κάλεσαν να πάρει πίσω όλα τα υπόλοιπα!]

Δεν έχω κάποια πλήρως συγκροτημένη πρόταση. Νιώθω, όμως, ότι "εν τη ενώσει η ισχύς"! Απόδειξη: ένα σωρό λαογραφικά (κυρίως, αλλά όχι μόνον) μουσεία στην περιφέρεια, δηλαδή εκτός Αθηνών και Θεσσαλονίκης: Όπου οι κάτοικοι ενός χωριού ή μιας πόλης πίστεψαν σ' ένα κοινό όραμα, πρόσφεραν όλοι σ' αυτό, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν αξιολογύτατες συλλογές.

Δεν είναι ανάγκη να δημιουργηθεί (τουλάχιστον όχι ευθύς εξαρχής) κάτι "μεγάλο", κάτι "τεράστιο". Ακόμα και "το μικρό είναι όμορφο". Και δεν υπάρχει καμιά

ανάγκη να συγκρίνεται με κάτι προϋπάρχον στην Αθήνα. Η εξέλιξη και η ανάπτυξη μπορεί και θα έρθει με το πέρασμα του χρόνου...

...Αρκεί, πιστεύω, να κάνουμε όλοι "ένα βήμα πίσω", να δώσουμε κώρο ο ένας στον άλλον και να αφίσουμε τους "βεντετισμούς"...
[...]που υφίστανται και στον συλλεκτισμό, όπως και σε κάθε άλλη ανθρώπινη έκφανση...]

"Εν τη ενώσει η ισκύς", λοιπόν. Σκέψτομαι την περίπτωση της Wikipedia: Όταν ξεκίνησε πριν από 19 περίπου χρόνια (πάνω σε μια ιδέα που είχε "ριχθεί" από το 1993), φαντάζομαι πως κανείς δεν θα μπορούσε να προβλέψει ότι τόσο σύντομα θα "γονάτιζε" κολοσσούς όπως την "Encyclopedia Britannica" ή την περίφημη πλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια "Encarta" της Microsoft του Bill Gates... Κι όμως η ισκύς των πολλών υπερίσχυσε!...

Κάτι παρόμοιο οραματίζομαι και για το χώρο του Συλλεκτισμού: Παράλληλα με τις πολλές μικρότερες ατομικές συλλογές [πάντα θα υπάρχουν και αυτές!...], να υπάρχουν και μεγαλύτερες “συνεργατικές” συλλογές. Καθένας θα μπορούσε να συμβάλλει και να συνδράμει σε μια τέτοια προσπάθεια. Εξηγούμαι:

Δεν θα μπορούσαν να συνεργαστούν πολλοί φιλοτελιστές και συνεισφέροντας τις επί μέρους συλλογές τους να δημιουργήσουν μια ζηλευτή 'μετα-συλλογή' / μουσείο φιλοτελισμού; Το ίδιο ισχύει και για τους συλλέκτες νομισμάτων, χαρτονομισμάτων κ.λπ.

Γνωρίζω πάρα πολλούς συλλέκτες μπουκαλιών αρωμάτων. Κανένας δεν έχει τόσα πολλά για να σκεφτεί καν να δημιουργήσει ένα μουσείο. Όλοι μαζί, όμως, αναμφίβολα θα δημιουργούσαν ένα εξαιρετικό μουσείο.

Γνωρίζω, επίσης, πάρα πολλούς που αγαπούν και ασκολούνται με τα ψηφιδωτά και έχουν σκεφθεί **πόσο λείπει απ' την Ελλάδα** ένα μουσείο (ή, έστω, ένας μόνιμος εκθεσιακός χώρος) κλασικού **ή/και σύγχρονου ψηφιδωτού**. Τι νομίζετε; Εάν όλοι αυτοί ή, έστω, κάποιοι απ' αυτούς, αποφάσιζαν να συνεργαστούν, δεν θα μπορούσαν να το δημιουργήσουν; Το "Κέντρο Κεραμικής Τέχνης" της "Πανελλήνιας Ένωσης Κεραμιστών & Αγγειοπλαστών", με την μόνιμη έκθεση (και πωλητήριο) στο Μαρούσι, που είναι το "σημείο αναφοράς" του συγκεκριμένου καλλιτεχνικού χώρου, δεν θα μπορούσε να γίνει οδηγός σε αντίστοιχες προσπάθειες για το ψηφιδωτό **ή/και** για άλλους καλλιτεχνικούς χώρους;

Το έγγραφα ευθύς εξαρκής: Πέραν της κατευθυντήριας αρχής "εν τη ενώσει η ισκύς", δεν έχω κάποια πλήρως συγκροτημένη πρόταση. **Ιδέες** έχω μόνον, **ιδέες** προς σκέψη, ως "**μαγιά**" που θα "**ζημαθεί**" μαζί με τις **ιδέες** άλλων συλλεκτών. "Εν τη ενώσει η ισκύς" και ως προς αυτό!

Σκέφτομαι, για παράδειγμα, ότι η αρχική προσπάθεια θα μπορούσε να έχει μια "πηγαυτόνομη" μορφή, να έχει δηλαδή μορφή απλής

“συνύπαρξης”: Ανάλογα με το μέγεθος των επιμέρους συλλογών ενός εκάστου, αυτές να καλύπτουν μόνον μερικές βιτρίνες ενός δωματίου ή μόνον ένα δωμάτιο ενός μεγαλύτερου εκθεσιακού - μουσειακού χώρου, χωρίς οι συλλογές να κάσουν [τουλάχιστον στην αρχή, μέχρι να εμπειδωθεί το συνεργατικό πνεύμα μεταξύ των συλλεκτών] την αυτοτέλεια τους. Θα ήταν δυνατόν, επίσης, να συνυπάρξουν και να εκτίθενται διαφορετικές συλλογές: Μία συλλογή με πεταλούδες θα μπορούσε κάλλιστα να συνυπάρξει με μια συλλογή κοκυλιών ή/και με μια συλλογή πετρωμάτων ή/και με μια θεματική φιλοτελική συλλογή (με απεικονίσεις πετρωμάτων ή/και κοκυλιών ή/και πεταλούδων) και όλα αυτά να συνδυαστούν και να συνυπάρξουν με μια θεματική φυσιοδιφική ή οικολογική ή ό,τι άλλο βιβλιοθήκη κ.λπ. κ.λπ.

Στις μέρες μας όλοι γνωρίζουμε τα "shops-in-a-shop".

Ας δημιουργήσουμε και τα "museums-in-a-museum". Γιατί όχι;...

Θαυμάζω, ειλικρινά, μουσεία σαν το Μουσείο Μπενάκη ή το "Victoria and Albert", που έχουν πληθώρα επί μέρους συλλογών.

Οραματίζομαι κάτι ακόμα καλύτερο. Με τη συνέργασία πολλών. Απ' όλη την Ελλάδα. Και "απλωμένο" σε όλη την Ελλάδα. Ποικιλλοτρόπως.

Αν, για παράδειγμα, απ' τη συνεργασία τεσσάρων - πέντε (ή περισσότερων) συλλεκτών προκύψουν δυό - τρεις συλλογές παλιών ραδιοφώνων ή φωτογραφικών μπκανών ή γραφομπκανών ή τηλεφώνων, γιατί τα δεύτερα και τρίτα παρόμοια μοντέλα να αποσυρθούν σε μια αποθήκη και να μπν δημιουργήσουν δεύτερη και τρίτη συλλογές σε άλλες πόλεις της Ελλάδας;

Η, πάλι, ακόμα και εάν υπάρχει μία και μόνον μία “πλήρης” συλλογή ραδιοφώνων και άλλη μία και μόνον μία “πλήρης” συλλογή φωτογραφικών μηχανών και άλλη μία και μόνον μία συλλογή γραφομηχανών, **γιατί αυτές να μπν αλληλομετακινούνται** (π.χ. ανά δρυνο ή ανά έτος) **στα ανά την Ελλάδα κτίρια των συνεργαζόμενων επί μέρους μουσείων;** Ή, αν ο “συνεταιρισμός των συλλεκτών” το σκεφθεί, σταθμίσει τα υπέρ και τα κατά και αποφασίσει σκετικώς, γιατί να μπν δημιουργήσουμε τον θεσμό των μετακινούμενων σε όλη την Ελλάδα μουσείων, κατ' απομίμωση των “αυτοκινούμενων” βιβλιοθηκών του παρελθόντος [που δεν γνωρίζω γιατί εξαφανίστηκαν].

Μήπως είμαι "αιθεροβάμων";
Ίσως να το προτιμώ απ' το να είμαι
"άφρων"!...

Πειθαρχία στην τάξη

Ηπειθαρχία στην τάξη μπορεί να καρακτηριστεί ως ένα περίπλοκο έργο. Επιπλέον η διδασκαλία και η διαχείριση της τάξης καθίστανται πιο απαιτητικές αν λάβουμε υπόψη ότι κάθε μαθητής μαθαίνει με το δικό του ρυθμό και τρόπο. Ο εκπαιδευτικός που θέλει να προλαμβάνει πειθαρχικά προβλήματα θα πρέπει να δημιουργεί θετικό και συνεργατικό κλίμα μέσα στην τάξη, να προλαμβάνει πιθανή ανεπιθύμητη συμπεριφορά, να αποφεύγει τιμωρίες και να χρησιμοποιεί τη συμπεριφορά των παιδιών ως οδηγό για να δράσει αποτελεσματικά.

Υπάρχουν διάφοροι λόγοι που προκαλούν ανεπιθύμητη συμπεριφορά στην τάξη, όπως η αντιπάθεια προς το σχολείο για παράδειγμα. Η κοινωνική κυριαρχία που θέλουν να νιώθουν κάποιοι μαθητές, επίσης μπορεί να οδηγήσει σε αμφισβήτηση του δασκάλου. Μερικοί μαθητές αδύνατούν ή δε θέλουν να προβλέψουν τις επιπτώσεις της κακής συμπεριφοράς τους και έτσι συμπεριφέρονται αυθόρυμπα κωρίς να σκέφτονται τις επιπτώσεις της συμπεριφοράς τους. (αντιφατική συμπεριφορά).

Η άγνοια των κανόνων της τάξης είναι επίσης ένας συνηθισμένος λόγος αταξίας, ειδικά στις αρχές του διδακτικού έτους. Δυσκολία επίσης μπορεί να αντιμετωπίσει ο δάσκαλος όταν υπάρχουν αντιφατικοί κανονισμοί μεταξύ οικογένειας και σχολείου. Η κακή συμπεριφορά μπορεί να εκδηλωθεί στην τάξη επειδή σε άλλο περιβάλλον θεωρείται σωστή. Πολλές φορές και το υπερβολικό άγχος που καρακτηρίζει μερικούς μαθητές μπορεί τους οδηγήσει σε κακή συμπεριφορά.

Ένα καρακτηριστικό των δασκάλων που διευθύνουν αποτελεσματικά μια τάξη είναι ότι θέτουν ξεκάθαρους κανόνες από την αρχή του διδακτικού έτους. Ένα δεύτερο γνώρισμα των αποτελεσματικών εκπαιδευτικών είναι η πρόληψη - δημιουργία θετικού κλίματος. Ο δάσκαλος θα πρέπει να αναγνωρίσει και να ενθαρρύνει την επιθυμητή συμπεριφορά. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι μαθητές που ατακτούν είναι αυτοί που δεν έχουν γενικά στη ζωή τους θετική ενίσχυση. Το να είναι άτακτοι είναι συχνά ένας τρόπος για να τραβήξουν την προσοχή - αυτό που τους

λείπει, καθώς και το αρνητικό ενδιαφέρον μερικές φορές είναι προτιμότερο από την παντελή έλλειψη αυτού.

Μια μορφή αντιμετώπισης είναι η αγνόηση, ειδικά σε μορφές μαθητικής αταξίας που δεν δημιουργούν κινδύνους ή προβλήματα στο μάθημα και κατά την εκτίμηση του δασκάλου θα διαρκέσουν σύντομο χρονικό διάστημα. Κάποιες άλλες συμποριφορές που ο δάσκαλος κρίνει ότι δεν πρέπει να αγνοθούν, αντιμετωπίζονται είτε με έμμεσην παρέμβαση (ο δάσκαλος δίνει έμμεσα το μήνυμα στο μαθητή κωρίς να διακόψει το μάθημα), είτε με άμεσην παρέμβαση.

Συνοψίζοντας, ο δάσκαλος θα πρέπει να υπενθυμίζει ποια μορφή συμπεριφοράς αναμένει από τον μαθητή, να υπενθυμίζει τη δέσμευση του μαθητή να εφαρμόζει τους κανόνες καθώς και τις επιπτώσεις που έχουν οι πράξεις του.

Η «τιμωρία» πρέπει να είναι άμεση, ενθαρρυντική, απλή, σύντομη, να εφαρμόζεται με συνέπεια και ο δάσκαλος να επιπλήτει την πράξη και όχι το άτομο.

A.I.K.

Ποδηλατικές Δράσεις "West Coast"

νν Κυριακή 17 Νοεμβρίου π. ακαδημία μας, έλαβε μέρος σε Διασυλλογικό αγώνα ορεινής ποδηλασίας με ονομασία "MTB Γέρακας 2019 vol 2" όπου διοργάνωσε το Αθλητικό Σωματείο Σ.Υ.Φ.Α.Γ.Ε. Σε μία καθαρά τεχνική και γρήγορη διαδρομή.

Οι 12 αθλητές μας κατάφεραν να διακριθούν σε όλες τις κατηγορίες, φυσικά κάτω από τις οδηγίες της προπονήτρια μας Ειρήνη Μούκα. Την ομάδα μας συνόδεψε ο πρόεδρος μας Σπύρος Τζιζικάκης, ο υπεύθυνος της ακαδημίας Ανάργυρος Μουλικίωτης και φυσικά οι γονείς όπου και τους ευχαριστούμε.

Molossos - Workwear & More
Φαρμακείο Χατζόπουλος Γεώργιος
Φυσικοθεραπείες Κώστας Κιτσαντάς

Μίνι Μικρά

- 1) Ηρακλής Μαγιόγλου 1ος
- 2) Κιτσαντάς Ιάσονας 17ος
- 12) Σκαρπίδης Μάριος

Μίνι Μεγάλα Κορίτσια

- 3) Παγώνη Κωνσταντίνα 1η

Μίνι Μεγάλα Αγόρια

- 4) Αδαμ Κωνσταντίνος 18ος
- 5) Λουκάς Σέργιος 20ος

Παμπαίδων

- 6) Μεθενίτης Κωνσταντίνος 100ς
- 7) Δρακόπουλος Άγγελος 13ος
- 8) Λουκάς Άγγελος 15ος

Ανδρών

- 9) Χατζικανέλος Αριστείδης 5ος

Μάστερ Β'

- 10) Μαγιόγλου Θοδωρής 1ος

Τέλος, στην κατηγορία **Open kids**, ο νέος μικρός μας αθλητής

11) Κωστόπουλος Θοδωρής, όπου αγωνίστηκε για πρώτη φορά, έδειξε να το διασκεδάζει και να μπορεί να καταφέρει πολλά.

Καθαρισμός και συντήρηση μονοπατιών

Όπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος η ομάδα μας μετά το τέλος της αγωνιστικής σεζόν και λίγο πριν τη νέα, οργανώνει καθαρισμό, συντήρηση, κάραξη και δημιουργία νέων μονοπατιών.

Στο αγαπημένο μας βουνό της **Κιάφας** και στην ευρύτερη περιοχή τα τελευταία 10 χρόνια έχουν δημιουργηθεί, πάνω από **30 κλιμά μονοπάτια** τα οποία κάθε χρόνο τα συντηρούμε με πολύ κόπο αλλά και σεβασμό προς το περιβάλλον.

Το όνειρο και σκοπός μας, είναι κάποια σπιγμή να καρτογραφηθούν όλα, ώστε να είναι επισκέψιμα από αθλητές και περιπατητές που αγαπούν την φύση και θέλουν να γνωρίσουν ακόμα μία όμορφη πλευρά της πόλης μας.

Ανάβαση Φυλής

Το Σάββατο 2 Νοεμβρίου έκλεισε με την **Ανάβαση Φυλής**, μία σειρά αγώνων και αναβάσεων που διοργάνωσε ο **Α.Ο Παναθηναϊκός**. Ο συγκεκριμένος αγώνας έχει εκκίνηση από το **Χωριό της Φυλής** και τερματισμό στο **Χωριό Στεφάνη** με απόσταση **14 κλιμά**. Εκεί βρέθηκε ο αθλητής μας **Βαγγέλης Διακούμεας** όπου άφησε για λίγο τις τριαθλητικές του υποχρεώσεις και με χρόνο **35:18'** κατέλαβε την **6η θέση** στην κατηγορία ανδρών. Στην κατηγορία παιδών ο **Άδαμ Αθανάσιος** μετά από ένα εκπληκτικό σερί αγώνων και με χρόνο **36:49:00** κατάφερε να σκαρφαλώνει στην **9η θέση**.

3 Μέρες - 3 Αγώνες

Έντονα αγωνιστικό και εορταστικό το τρίμερο της **28ης Οκτωβρίου**, με **τρεις αγώνες σε όλη την Αττική** και φυσικά την εκπροσώπηση της ομάδας μας από την αθλήτρια **Παγώνη Κωνσταντίνα** με κατάθεση στεφάνου στο μνημείο πεσόντων της πόλης μας.

Το **Σάββατο 26/10** στην παραλία του **Πόρτο Γερμενό** δόθηκε η εκκίνηση του αγώνα με ονομασία **ΕΠΑΘΛΟ ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΑΒΑΣΗ ΠΟΡΤΟ ΓΕΡΜΕΝΟ - ΚΙΘΑΙΡΩΝΑΣ** όπου είχε ως αρχή την Παραλία και τερματισμό στο καταφύγιο του Κιθαιρώνα **1.090 μ.** Η ομάδα μας έλαβε μέρος με **7 αθλητές**:

ΑΝΔΡΩΝ θέση χρόνος

Μαραγκός Νικόλαος 13 (1:01:33)
Πρίκας Νικόλαος 22 (1:06:3)
Βεργόπουλος Ευάγγελος 26 (1:12:40)

ΕΦΗΒΩΝ

Παπανικολάου Δημήτρης 5 (1:08:58)

ΠΑΙΔΩΝ

Γεραλής Σπυρίδων 5 (0:48:32)
Άδαμ Αθανάσιος 8 (0:58:35)
Μπαρσάκης Πλάτων 9 (0:58:35)

Την Κυριακή **27/10/2019** στον **Τύμβο Μαραθώνα** ο αγώνας **CRITERIUM** με ονομασία «**ΔΕΝ ΞΕΧΝΟ 23.7.2018**» αφιερωμένος στην μνήμη των αδικοκαμένων συμπολιτών μας κατά την διάρκεια της φονικής πυρκαγιάς της **23ης Ιουλίου 2018** στην ευρύτερη περιοχή. Η ομάδα μας έλαβε μέρος με δύο αθλητές τον **Ηρακλή Μαγιόγλου στα Μίνι Μικρά** όπου κατέλαβε την **2η θέση** και τον **Μαγιόγλου Θοδωρή** σε μικτή κατηγορία **Μάστερ** όπου κατέλαβε την **8η**.

Τέλος την ημέρα της **28ης** ο ιστορικός αγώνας **34η ΑΝΑΒΑΣΗ ΥΜΗΤΤΟΥ ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΑ** όπου και εκεί η ομάδα μας έδωσε το παρόν με **5 αθλητές**.

ΑΝΔΡΩΝ θέση χρόνος

Μαραγκός Νικόλαος 10 (29:29:00)
Χατζικανέλος Αριστείδης 24 (39:52:00)

ΕΦΗΒΩΝ

Παπανικολάου Δημήτρης 5 (31:53:00)

ΠΑΙΔΩΝ

Γεραλής Σπυρίδων 5 (32:59:00)
Άδαμ Αθανάσιος 9 (32:59:00)
Μπαρσάκης Πλάτων 11 (35:38:00)

Ευχαριστούμε για ακόμα μία φορά αθλητές και γονείς για την στήριξη και την προσπάθεια τους όπως επίσης και πολλά συγχαρητήρια στον **Κρόνο Νίκαιας & Πεσσα Αστερας** για το άψογο αγωνιστικό πρόγραμμα που μας προσέφερε.

Ποδηλατική βόλτα & Ξενάγηση

στον Αρχαιολογικό χώρο

Ελευσίνας

Η Κυριακή **3 Νοεμβρίου** είναι η πρώτη του μίνα όπου όλοι οι **Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία** έχουν ελεύθερη είσοδο. Η ομάδα μας πέραν του αγωνιστικού της χαρακτήρα έχει και διαπαιδαγωγικό ρόλο, όπου για εμάς είναι πάνω απ' όλα. Η **Ποδηλατική Ελευσίνα** είναι μία μεγάλη παρέα αστικών ποδηλάτων που διοργάνωσε για **4η φορά, Ποδηλατική Βόλτα & Ξενάγηση στον Αρχαιολογικό χώρο της Ελευσίνας**. Μ' εκκίνηση την **Πλατεία Λαού** και ακολουθώντας τον ποδηλατόδρομο βρεθήκαμε στον Αρχαιολογικό χώρο όπου μας έγινε ξενάγηση από την **Επιμελήτρια του χώρου & Αρχαιολόγο κ. Πόπη Παπαγγελή** όπου και την ευχαριστούμε.

Ποδηλατικές Δράσεις "West Coast"

58η Ανάβασην Πάρονθας

58η Ανάβασην Πάρονθας την **Κυριακή 20 Οκτωβρίου**. Ο ιστορικότερος αγώνας της Ελλάδος με **17.200 μέτρα** που αποτελούν την ανάβαση από το **Μενίδι** ως την κορυφή του βουνού. Η ομάδα μας έλαβε μέρος με τρεις αθλητές. Με μία μαζική εκκίνηση με περίπου **200 αθλητές** σε όλες τις κατηγορίες οι αθλητές μας σπρείωσαν εξαιρετικούς χρόνους με τον καλύτερο αυτόν του **Δημήτρη Παπανικολάου** στην κατηγορία **εφήβων** με **0:43:33** όπου κατέκτησε και την **5η θέση**. Στους **άντρες** ο **Γιώργος Λινάρδος** με **0:48:50** κατέκτησε την **34η** και ο **Χατζηκανέλλος Αριστείδης** με **0:53:53** την **39η**. Σειρά τώρα έχουν η **Ανάβαση Κιθαιρώνα και Υμηττού** όπου αποτελούν και τους τελευταίους αγώνες της χρονιάς.

4ήμερος Διεθνή Αγώνας Κατηγορίας S1

Ακόμα μία αποστολή με τα χρώματα της **Εθνικής ομάδας** οι αθλητές μας **Νίκος Μαραγκός** και **Άλεξανδρα Αδάμ**, αυτήν την φορά στο όμορφο νησί της **Κω!** Πρόκειται για ένα **τετραήμερο διεθνή αγώνα κατηγορίας S1**, με τα μεγαλύτερα ονόματα από όλο τον κόσμο να βρίσκονται στο νησί.

Ο Νίκος Μαραγκός στον Διεθνή Αγώνα Κατηγορίας c1

Στην **Γιάλοβα** της **Τουρκίας** βρέθηκε ο πρωταθλητής μας **Νίκος Μαραγκός** όπου συμμετείχε σε **διεθνή αγώνα κατηγορίας c1**. Ο **Νίκος Μαραγκός** ερχόμενος από μία πολύ καλή εμφάνιση στο **Πανελλήνιο Πρωτάθλημα Μάραθον** και γενικότερα από μία εξαιρετική χρονιά πήρε την **22η θέση στο αγώνισμα το XCO-Cross Country**. Να τονίσουμε ότι η συγκεκριμένη κατηγορία αγώνα είναι υψηλού βαθμολογικού ενδιαφέροντος όπως και οι αθλητές που συμμετείχαν.

Αθλος Μαινάλου 2019 (run + bike)

Ένας αγώνας άνευ βαθ-μολογικής σημασίας για την ομάδα μας, αλλά τόσο αγαπημένος όπου κάθε χρόνο τον σπριζόμενε και δίνουμε το ραντεβού μας στην όμορφη **Βυτίνα**. Με **14 αθλητές** σε όλες τις κατηγορίες η ομάδα μας γέμισε το βουνό του **Μαινάλου** και τα βάθρα.

έτος 20ο, αρ. τεύχους 91, τρίμηνη έκδοση
διανέμεται δωρεάν
ISSN: 1109-2653
ISSN (Online): 2241-4037

ΚΩΔΙΚΟΣ : 6325
AP. ΔΕΙΠΑΣ 506/2001 TAX. ΜΑΝΔΡΑΣ

